

Research Paper**Analysis of Phenomenological Approach of Political Science Students towards the Factors Affecting Political Trust (Political Officials in the Islamic Republic of Iran)*****Mohammadreza Salehi Vasigh¹** **Ali Akbarpour AlameJooghi²**

1. Ph.D. student, Political Science, University of Tehran, Tehran, Iran

2. Master's Degree in Political Science, Faculty of Humanities, Payam Noor Qochan University, Qochan, Iran

DOI: [10.22034/ipsa.2024.501](https://doi.org/10.22034/ipsa.2024.501)

Receive Date: 29 February 2024

Revise Date: 21 April 2024

Accept Date: 13 May 2024

©2021 by the authors, Licensee IPSA, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Extended Abstract**Introduction**

This research aims to analyze the phenomenological approach of political science students towards the factors affecting political trust (political officials in the Islamic Republic of Iran). Today, many governments are facing legitimacy crises that impact their ability to implement policies and laws. In this regard, governments have turned to public discourse as a way to engage citizens in governance with the goal of rebuilding trust in institutions and governmental authority in order to improve the quality of services. Citizen participation in decision-making processes is achieved through political trust and can increase the legitimacy of the political system. If citizens do not trust political officials, they may overlook opportunities for participation because they believe they do not have common interests with them. Therefore, political trust is considered an essential tool for responsible citizenship. Citizens with high levels of political trust are more inclined to participate, respect institutions and laws. Given the importance of this issue, identifying the various attitudes of students towards trust in the country's political officials through understanding their perspectives is useful. Different interpretations of a subject are essential in providing useful insights.

Some related studies include Khajeh Sarvi and Farhadi (2011) on the evolutionary trend of political trust in the Islamic Republic of Iran (the first two decades); Sayyed Emami and Montazer Moghadam (2012) on the role of trust culture and the performance of political institutions in creating political trust; Ehsanian Arabi (2013) on the factors affecting political trust in the Islamic Republic of Iran; Daneshfar and Adibzadeh (2016) on political trust: a comparative perspective between the European Union countries and the Islamic Republic of Iran; Christensen and Laegreid (2005) on trust in government: the relative importance of satisfaction with services, political factors, and demographics; Yao et al. (2022) on political trust in the government in China; and many other documents that have examined political trust and its effects on society in various ways. With a consideration of related sources and their different dimensions, it can be stated that none of them specifically address the main idea and phenomenological analysis used in this research directly. Indeed, this research can determine important indicators of political trust from the perspective of political science students in trust in the country's political officials through phenomenological analysis, and thus help in

* Corresponding Author:
Mohammadreza Salehi Vasigh, Ph.D.
E-mail: mo.rezasalehi@ut.ac.ir

formulating long-term social policies and programs.

The aim of this research is to deeply analyze the perceptions, beliefs, and attitudes of political science students in Iran towards their political officials through phenomenological analysis. Considering the role of political officials as one of the important sectors in social movements and the advancement of individuals in society, conducting research that can specify the state of political trust in political officials from the perspective of political science students is important as a prerequisite for the legitimacy of any political system. This way, the hierarchical structure of power and the factors influencing trust in the country's political officials can be understood. Given these necessities, the research issue is to identify, from the perspective of political science students, the components and concepts resulting from identifying the factors influencing trust in the country's political officials.

Methodology

This research is considered applied in terms of purpose and qualitative in approach. Since the researcher aimed to reveal the implicit structure of the phenomenon under study based on the meaning that students have, interpretative phenomenological analysis was employed. The aim of this approach was to create a set of concepts and dimensions derived from the students' understanding. Each concept reflects a distinct feature of the experience of the phenomenon under investigations that are logically related to each other and yet have differences. The research population consisted of some postgraduate students of political science from reputable law and political science faculties in the country. Purposive sampling method was used in selecting the students. Students from different branches of political science at the doctoral and master's levels and of different genders (male and female) were chosen. The data collection tool in this research was conducting semi-structured interviews with informants. This tool is one of the important data collection techniques. Interviews with informants continued until new interviews did not add new information to the findings. Theoretical saturation was achieved in interview number 16, and three additional interviews were conducted to ensure theoretical saturation. Based on this, a sample size of 19 individuals was chosen. The characteristics of the students are presented in the table below:

Table 1: Characteristics of students participating in the research

Row	Age	gender	Degree and educational orientation	education place	Political orientation
1	32	man	Doctor-Political Sociology	Tehran	Conservative
2	36	man	Doctor-International Relations	Tehran	Moderate
3	35	man	Doctor- Iranian issues	Tehran	Moderate
4	28	man	Doctor- public policy	Tehran	Moderate
5	43	man	Doctor- Iranian issues	Azad Neyshabour	No political orientation
6	28	man	Doctor-Political Thought	Tehran	Reformist
7	31	man	Doctor-Political Sociology	Tehran	Moderate
8	30	man	Doctor-Political Thought	Tehran	Reformist
9	29	man	Doctor-Political Thought	Tehran	Constitutionalist
10	26	man	Master of Political Science	Esfahan	Revolutionary and provincial
11	32	man	Doctor-International Relations	Tehran	Conservative
12	35	man	Master's degree in international relations	Ahvaz	Revolutionary
13	50	man	Doctor-Political Thought	Azad Hamadan	Moderate
14	31	man	Master of Political Science	Tarbiat Modares	No political orientation
15	34	man	Doctor-Political Sociology	Tehran	Moderate
16	30	woman	Doctor-Political Sociology	Tehran	Reformist

17	29	man	Doctor-Political Sociology	Shahed University	Moderate
18	36	man	Doctor-Political Thought	Tehran	Constitutionalist
19	26	man	Doctor- Iranian issues	Tehran	Moderate

Based on the Grounded Theory and using the three-stage coding method by Strauss and Corbin (1990), the data analysis was conducted in three stages: initial, axial, and final coding. The Strauss and Corbin methodology includes open coding, axial coding, and selective coding. In this study, researchers initially conducted open coding on the interviews, which involved breaking down the data into concepts, themes, and sub-themes of significance. This process helped identify patterns and commonalities in the informants' responses, leading to a deeper understanding of the factors influencing political trust in their perspectives. Then, axial coding was carried out to establish connections between the identified concepts and themes. This involved organizing the data around a central phenomenon related to political trust (such as management weakness and performance) and investigating the relationships between various variables (political oversight, dysfunctional management, etc.). Finally, selective coding was utilized for further refinement and development of the main themes. This step involved selecting the most relevant and crucial concepts and dimensions that were important for understanding political trust among political science students. To ensure the credibility of the findings, four criteria including credibility, transferability, dependability, and confirmability were employed.

Results and Discussion

After collecting the data, an initial analysis was conducted. Therefore, the interviews were analyzed in three stages: initial coding, secondary coding, and final coding. In this context, the research questions were addressed in the form of key points and open codes, components, and dimensions. Initially, the interviews were interpreted and translated. First, the main categories and data sources were presented.

Abstract of Table 2: Extracted Categories and Subcategories from Interviews

Main Categories	Data sources (informants)
Political legitimacy	1, 3, 4, 7, 9, 11, 12, 16, 18
Weak management and performance	1, 4, 5, 6, 7, 9, 12, 15, 16, 17, 18
Democracy	1, 2, 6, 7, 14, 15, 17
Economic security	2, 4, 6, 9, 14, 18
Cultural security	2, 3, 16
agent oriented	2, 4, 6
Political security	5, 8, 12
Ideological	8, 10, 11, 15, 19
Social Security	1, 9, 11, 18
Judicial security	12, 13, 15, 18, 19

At this stage, the issue of management weaknesses and officials' performance was selected as the central theme due to its frequent repetition and significant role in the data. This theme was considered as an important factor influencing political trust. Then, the components resulting from the identification of political science students' attitudes towards trust in the country's political officials were presented. After examining and extracting the components, the dimensions resulting from the identification of political science students' attitudes towards trust in the country's political officials were presented in the next stage. Based on the findings, it is evident that the set of components in the form of political, social, economic, and cultural dimensions can influence political science students' attitudes towards trust in the country's political officials. In fact, such issues have influenced students' perception of political trust as an effective element.

Conclusion

Through the analysis of collected interviews, key points, open codes, components, and dimensions were presented. The components resulting from identifying the attitudes of political science students towards trust in the country's political officials were categorized into 10 main themes (political legitimacy, management weaknesses and performance, democracy, economic security, cultural security, agent-oriented, political security, ideological, social security, and judicial security), 4 sub-dimensions (political, social, economic, and cultural), and 64 open codes. In this regard, numerous studies have been conducted over the past several years, addressing various dimensions of the challenges in this field and the undesirable state of political trust from the perspective of different individuals in different countries. The findings of these studies are consistent with the present research and include works by Seyyedami and Montazeri (2012), Khajeh Sarvi and Farhadi (2018), Montazeri et al. (2019), Sardarnia et al. (2022), Vande Laar (2010; 2017), Turkal and Christman (2021), Yao et al. (2022), Wenzold et al. (2024), and Morumba and Pashayan (2024).

Graduate students in political science, given their understanding and perspectives on issues and their scientific and theoretical experiences in this field, are better informed about official programs and policies. Consequently, they have a better understanding of political affairs, and their viewpoints can serve as a desirable basis for identifying political trust in officials. In this study, we examined the foundations upon which political science students judge trust or distrust in politicians. Unlike previous research, which almost exclusively used closed-ended survey questions to understand the reasons for political trust and distrust, this study conducted a phenomenological analysis of political science students' attitudes towards trust in the country's political officials in Iran. The results show that individuals differ in their assessment of the trustworthiness of politicians based on what they emphasize. Therefore, the political attitudes of students, as important members of society, have been considered. Examining the political attitudes of students is important because students constitute the core of the new middle class, and their perspective can contribute to the path of development.

To present a policy framework and solutions, actions can be taken to increase transparency in government processes and decision-making. This solution includes providing greater access to the actions and decisions of political authorities for the public through initiatives and regular communication channels. Furthermore, for enhancing accountability, mechanisms can be strengthened for political authorities to be responsive to their actions. This solution may involve establishing independent oversight bodies to monitor government performance and investigate allegations of misconduct. Other actions, such as building trust through service delivery, can help improve public service provision to demonstrate the government's commitment to meeting citizens' needs. This solution includes investing in infrastructure, healthcare, education, and social welfare programs, especially in disadvantaged communities. Dialogue and communication, as another practical solution, can lead to the creation of open communication channels between political science students and political authorities, fostering trust and strengthening mutual understanding. Creating opportunities for dialogue, such as town hall meetings, focus groups, and online forums, can provide a platform for students to express their concerns, and officials to directly address them.

Revising the constitution to address underlying factors contributing to the decline in political trust is another solution that can contribute to constructive structural reforms in the political system. This solution may include reviewing electoral laws, improving representation of diverse voices in government, and strengthening public oversight mechanisms over political institutions. Lastly, collaboration with governmental organizations, educational institutions, and civil society organizations to promote ethics

and leadership in political science education can be emphasized. Collaborations can help strengthen the scope and impact of politics and, over time, lead to broader engagement and sustainability.

Keywords: Political Trust; Power Structure; Political Officials; The Legitimacy of the Political System.

References

Akbarpour Alame Jooqi, Ali; Akbarpour Almejoqi, Talib; Hosseini Goki, Zahraalsadat. (2024). Phenomenological analysis of students' attitude towards the role of university as a source of social capital in social interactions. *Journal of Cultural Protection*, 14 (30): 1-18.

Barnes, C., & Gill, D. (2000). *State Services Commission; New Zealand: Declining government performance*. Why citizens don't trust government.

Benoot, C., Hannes, K. & Bilsen, J. (2016). The use of purposeful sampling in a qualitative evidence synthesis: A worked example on sexual adjustment to a cancer trajectory. *BMC Med Res Methodol*, 16 (21): 1-17.

Boulianne, S. (2018a). Building Faith in Democracy: Deliberative Events, Political Trust and Efficacy. *Political Studies*, 67 (1): 1-29.

Boulianne, S. (2018b). Mini-Publics and Public Opinion: Two Survey-Based Experiments. *Political Studies*, 66 (1): 119-136.

Christensen, T., & Lægreid, P. (2005). Trust in Government: The Relative Importance of Service Satisfaction, Political Factors, and Demography. *Public Performance & Management Review*, 28 (4): 487-511.

Claes, E., & Hooghe, M. (2017). The Effect of Political Science Education on Political Trust and Interest: Results from a 5-year Panel Study. *Journal of Political Science Education*, 13 (1): 33-45.

Dalton, RJ. (2004). *Democratic Challenges, Democratic Choices: The Erosion of Political Support in Advanced Industrial Democracies*. Oxford: Oxford University Press.

Easton, D. (1975). A Re-assessment of the Concept of Political Support. *British Journal of Political Science*, 5 (5): 435-457.

Eek, D., & Rothstein, B. (2005). *Exploring a Causal Relationship Between Vertical and Horizontal Trust, the Quality of Government Institute*. Working Paper Series, Goteborg University. Available online at: www.qog.pol.gu.se (accessed May 20, 2023).

Ehsanian Arabi, Majid. (2012). *Effective factors on political trust in the Islamic Republic of Iran*. Master's thesis, Imam Sadiq University, Faculty of Law and Political Sciences, Department of Political Sciences.

- Esaiasson, P., & Persson, M. (2014). Does Studying Political Science Affect Civic Attitudes: A Panel Comparison of Students of Politics, Law, and Mass Communication. *Journal of Political Science Education*, 10 (4): 375–385.
- Etamadi Fard, Seyyed Mehdi. (2012). *Sociological investigation of socio-political trust of students in Iran (based on secondary analysis of several national surveys)*. Iranian Cultural Research Quarterly, 6 (3): 27-54.
- Fisher, J., van Heerde, j., & Tucker, a. (2010). Does One Trust Judgement Fit All? Linking Theory and Empirics. *The British Journal of Politics and International Relations*, 12 (2): 161–88.
- Galle, J., Abts, K., Swyngedouw, M., & Meuleman, B. (2020). Attitudes of Turkish and Moroccan Belgians toward redistribution and government responsibility: The role of perceived discrimination, generation, and religious involvement. *International Migration Review*, 54 (2): 423–446.
- Gallup. (2015) *Trust in Government*. Available at: <http://www.gallup.com/poll/5392/trust-government.aspx> (accessed 7 October 2015).
- Ghasemi, Hamid and a group of authors. (2019). *Research reference*. Tehran: Andisheh Ara Publications.
- Grimmelikhuijsen, S., & Knies, E. (2017). Validating a Scale for Citizen Trust in Government Organizations. *International Review of Administrative Sciences*, 83 (3): 583–601.
- Holbrook, RA. (2004). *Trust in Government*. In: Geer JG (ed.) *Public Opinion and Polling around the World: A Historical Encyclopedia*. Santa Barbara, CA: ABC-CLIO.
- Khaja Sarvi, Gholamreza; and Farhadi, Abbas. (2012). *The evolutionary process of political trust in the Islamic Republic of Iran (the first two decades)*. Master's thesis, Allameh Tabatabai University, Political Science.
- Khaja Sarvi, Gholamreza; and Farhadi, Abbas. (2017). Components of political trust in the Islamic Republic of Iran. *Political Sociology of Iran*, 1 (1): 53-80.
- Khan M. S. H., & Markauskaite L. (2017). Approaches to ICT-enhanced teaching in technical and vocational education: A phenomenographic perspective. *Higher Education*, 73 (7): 691-707.
- Khan, M. S. H., Abdou, B. O., Kettunen, J., & Gregory, S. (2019). A Phenomenographic Research Study of Students' Conceptions of Mobile Learning: An Example From Higher Education. *Sage Open*, 9 (3): 1-17.
- Knowledge of the person, Karam Elah; and Adibzadeh, Maryam. (2015). Political trust: a comparative perspective between European Union countries and the

- Islamic Republic of Iran. *Strategy*, 25 (79): 117-136.
- Lenard, PT. (2008). Trust Your Compatriots, But Count Your Change: The Roles of Trust, Mistrust and Distrust in Democracy. *Political Studies*, 56 (2): 312-332.
- Mansoor, M. (2021). Citizens' trust in government as a function of good governance and government agency's provision of quality information on social media during COVID-19. *Gov Inf Q*, 38 (4): 101-157.
- Marton, F. (1986). Phenomenography: A research approach to investigating different understandings of reality. *Journal of Thought*, 213 (3): 28-49.
- Marton, F. (1994). *Phenomenography*. In Husen T., Postlethwaite T. (Eds.), *The international encyclopedia of education* (pp. 4424-4429). Oxford, UK: Pergamon.
- Montazeri, Mohammad; Ghasemi, ruler; Keshavarz Tek, Ainullah; Peacemaker, Mohammad Reza. (2018). Analysis of factors affecting the future of public trust in the government of the Islamic Republic of Iran in the horizon of 1424: presenting a model. *Iran Future Studies*, 4 (1): 1-27.
- Murumba, RN., & Pashayan, AR. (2024). Political trust in the age of coronavirus: experiences in Mukuru, Nairobi, Kenya. *Front. Polit. Sci*, 6 (13): 12-29.
- Nadimi, Hamira. (2011). Career mobility of Iranian political officials (providing a scale). *Iranian Social Issues*, 2 (2): 185-215.
- Norris, P. (2011). *Democratic Deficit: Critical Citizens Revisited*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Parkins, JR., & McFarlane, BL. (2015). Trust and Skepticism in Dynamic Tension: Concepts and Empirical Refinements from Research on the Mountain Pine Beetle Outbreak in Alberta, Canada. *Human Ecology Review*, 21 (1): 133-153.
- Sardarnia, Khalilullah; and Yousefi, Bahman. (2015). Measuring the relationship between trust and membership in voluntary associations with students' political culture. *Bi Quarterly Journal of Political Science*, 1 (5): 5-26.
- Sardarnia, Khalilullah; Rostam Yeganeh, Hafeez Elah; and Qureshi, Jamil. (2022). The political-intellectual divide and the crisis of political and institutional trust in Iran from the 1370s to the 1400s. *Political Sociology of the Islamic Revolution*, 3 (1): 109-85.
- Seidamami, Kavos; and Montazeri Moghadam, Reza. (2011). The role of the culture of trust and the performance of political institutions in creating political trust: a survey of Tehran university students. *Journal of Political Science*, 7 (4): 189-216.
- Spada, P., & Ryan, M. (2017). The Failure to Examine Failures in Democratic Innovation. *PS: Political Science & Politics*, 50 (2): 772-778.

- Strauss, A. L., & Corbin, J., (1990). *Basics of Qualitative Research*. Thousand Oaks CA: Sage Publications.
- Torcal, M., & Christmann, P. (2021). Responsiveness, Performance and Corruption: Reasons for the Decline of Political Trust. *Frontiers in Political Science*, 3 (10): 33-49.
- Tyler, T. (2011). *Why People Cooperate: The Role of Social Motivation*. Princeton: Princeton University Press.
- Valgarðsson, V., Clarke, N., Jennings, W., & Stoker, G. (2021). The Good Politician and Political Trust: An Authenticity Gap in British Politics. *Political Studies*, 69 (4): 858-880.
- Van der Meer, T. (2010). In What We Trust? A Multi-Level Study Into Trust in Parliament as an Evaluation of State Characteristics. *International Review of Administrative Sciences*, 76 (3): 517-536.
- Van der Meer, T. (2017). *Political Trust and the Crisis of Democracy*. Oxford: Oxford Research Encyclopedias.
- Van Ham, C., Thomassen, J., Kees, A., & Rudy, A. (2017). *Myth and Reality of the Legitimacy Crisis: Explaining Trends and Cross-National Differences in Established Democracies*. Oxford: Oxford University Press.
- Warren, M. (2018). *Trust and Democracy in Eric M. Uslaner (ed.)*, The Oxford Handbook of Social and Political Trust. Oxford: Oxford Handbooks Online.
- Warren, ME. (2009). *Two Trust-Based Uses of Minipublics in Democracy*. Paper Presented at the American Political Science Association Annual Meeting, Toronto, ON, Canada.
- Winsvold, M., Haugsgjerd, A., Saglie, J., & Seggaard, B. (2024). What makes people trust or distrust politicians? Insights from open-ended survey questions. *West European Politics*, 47 (4): 759-783.
- Yao, Y., Li, X., Smyth, R., & Zhang, L. (2022). Air pollution and political trust in local government: Evidence from China. *Journal of Environmental Economics and Management*, 115 (2): 102-124.
- Zulfiqari, Akbar; and Jafari Aliabadi, Atefeh. (2017). Explaining the political trust of Iranians as political capital; Meta-analysis of existing researches. *Iranian Political Sociology Monthly*, 1 (3): 31-61.
- Zunis, Marvin. (2008). *Psychology of Iran's political elite*. Translated by Parviz Salehi, Suleiman Aminzadeh and Zahra Labadi, Tehran: Chapakhsh Publishing House.

تحلیل پدیدارشناسانه نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی (مسئولان سیاسی جمهوری اسلامی ایران)

* محمدرضا صالحی وثیق^۱ علی اکبر پور آلمه جوقی^۲

۱. دانشجوی دکتری علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۲. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور قوچان، قوچان، ایران

لینک گزارش نتیجه مشابهت‌یابی: https://hamyab.sinaweb.net/Ci_result/details/EB37740F925241E0/0%

20.1001.1.1735790.1402.18.4.5.8

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تحلیل پدیدارشناسانه نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی (مسئولان سیاسی جمهوری اسلامی ایران) انجام شده است. در این پژوهش، از رویکرد کیفی و روش پدیدارشناسی تفسیری استفاده شده و جامعه آماری آن را دانشجویان تحصیلات تکمیلی علوم سیاسی دانشگاه‌های کشور در سال ۱۴۰۲ تشکیل داده‌اند. در این راستا، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، با ۱۹ نفر مصاحبه شد. گردآوری داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته عمیق انجام شده و داده‌های به‌دست‌آمده با استفاده از نظریه داده‌بنیاد و به‌روش کدگذاری سه‌مرحله‌ای اشتراس و کوربین (۱۹۹۰) تجزیه و تحلیل شده‌اند. براساس نتایج به‌دست‌آمده، ۱۰ مقوله اصلی (مشروعیت سیاسی، ضعف مدیریت و عملکرد، مردم‌سالاری، امنیت اقتصادی، امنیت فرهنگی، کارگزارگرایی، امنیت سیاسی، ایدئولوژیک، امنیت اجتماعی و امنیت قضایی)، ۴ بعد (سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی) و ۶۲ کد، بازشناسی شدند و سرانجام، این نتیجه به‌دست آمد که برای ایجاد حس اعتماد به مسئولان سیاسی کشور، لازم است که سیاست‌هایی در راستای قابلیت پیش‌بینی‌پذیری، ایجاد تعهد، شایستگی، شفافیت و پاسخ‌دهی در نظر گرفته شود. از طریق این سیاست‌ها می‌توان به کاهش بی‌اعتمادی سیاسی در جامعه کمک کرد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۱۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۲/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۲۴

نوع مقاله: پژوهشی

واژگان کلیدی:

اعتماد سیاسی،
ساختار قدرت،
مسئولان سیاسی،
مشروعیت نظام
سیاسی

* نویسنده مسئول:

محمدرضا صالحی وثیق

پست الکترونیک: mo.rezasalehi@ut.ac.ir

مقدمه

امروزه بسیاری از دولت‌ها با بحران مشروعیت روبه‌رو هستند که بر توانایی آن‌ها برای ایجاد و اجرای سیاست‌ها و قوانین در راستای اداره زندگی شهروندان تأثیر می‌گذارد (دالتون^۱، ۲۰۰۴؛ نوریس^۲، ۲۰۱۱). این بحران در سطوح روبه‌رشد بی‌اعتمادی به نهادها و مقامات دولتی آشکارتر می‌شود (بولیان^۳، ۲۰۱۸ الف؛ بولیان، ۲۰۱۸ ب). در این راستا، دولت‌ها به مشارکت عمومی به‌عنوان راهی برای مشارکت شهروندان در حکومت با هدف بازسازی ایمان به نهادها و اقتدار دولتی با هدف بهبود کیفیت خدمات، روی آورده‌اند؛ زیرا، بهبود شاخص‌های اعتماد سیاسی یکی از راه‌های تعمیق مشارکت شهروندان است (اسپادا و رایان^۴، ۲۰۱۷، ۷۷۵). مشارکت شهروندان در فرایند تصمیم‌گیری از طریق اعتماد سیاسی به‌دست می‌آید و می‌تواند مشروعیت نظام سیاسی را افزایش دهد؛ از این‌رو، برخی از پژوهشگران استدلال می‌کنند که درجه‌ای از بدبینی، یعنی بی‌اعتمادی سیاسی، ممکن است مشارکت عمومی شهروندان را کاهش دهد (لنارد^۵، ۲۰۰۸؛ پارکین و مک‌فارلین^۶، ۲۰۱۵). اگر شهروندان به مسئولان سیاسی اعتماد نداشته باشند، ممکن است از فرصت‌های موجود برای مشارکت چشم‌پوشی کنند؛ زیرا، تصور می‌کنند که با آن‌ها منافع مشترکی ندارند. این تصور بیشتر بر اعتماد شهروندان به دولت تأثیر می‌گذارد؛ زیرا، آن‌ها بر این نظرند که دولتشان به اندازه کافی کار نمی‌کند (گال^۷ و همکاران، ۲۰۲۰، ۴۲۷).

بر این اساس، وارن^۸ (۲۰۰۹) پیشنهاد می‌کند که نهادهای دموکراتیک باید مشارکت شهروندان در مسائل خاص را از طریق کاهش بی‌اعتمادی، سازمان‌دهی کنند؛ «زیرا، تمام قدرت و حاکمیت، متعلق به مردم است. این اصل به‌عنوان بستری عمل می‌کند که براساس آن می‌توان زمینه‌ای برای بیان باورها و نگرش‌های افراد فراهم کرد» (مورومبا و پاشایان^۹، ۲۰۲۴).

1. Dalton
2. Norris
3. Boulianne
4. Spada & Ryan
5. Lenard
6. Parkins & McFarlane
7. Galle
8. Warren
9. Murumba & Pashayan

(۱۷)؛ چیزی که با عنوان مردم‌سالاری شناخته می‌شود و بر امنیت جامعه در ابعاد مختلف آن تأکید دارد؛ از این‌رو، دولت‌ها بر افزایش اعتماد سیاسی از طریق اجرای مؤثر سیاست‌ها و راهبردها تمرکز دارند.

اعتماد سیاسی به‌عنوان ابزاری ضروری برای شهروندی مسئولانه در نظر گرفته می‌شود. شهروندانی که سطح اعتماد سیاسی بالایی دارند، تمایل بیشتری به مشارکت دارند، به نهادها و قانون احترام می‌گذارند، و به شکل‌های مختلف کنش جمعی کمک می‌کنند (تایلر^۱، ۲۰۱۱؛ کلیز و هوگه^۲، ۲۰۱۷). با این حال، در نظام‌های آموزشی، بیشتر به این موضوع توجه می‌شود؛ زیرا، دانش سیاسی دانشجویان و نگرش آن‌ها به اعتماد سیاسی می‌تواند به کل نظام سیاسی منتقل شود و به شکل‌های مختلف خدمت به جامعه کمک کند. اعتماد اقشار مختلف جامعه به‌ویژه دانشجویان به نهادهای سیاسی، یکی از مهم‌ترین شکل‌های حمایت گسترده‌ای است که یک نظام سیاسی از جامعه و شهروندان خود دریافت می‌کند (ایستون^۳، ۱۹۷۵؛ اسایسون و پرسون^۴، ۲۰۱۴). با وجود اهمیت این موضوع، پژوهش‌های انجام‌شده کمتر به آن توجه داشته‌اند. شناسایی نگرش‌های مختلف دانشجویان در مورد اعتماد به مسئولان سیاسی کشور از طریق درک دیدگاه‌های آن‌ها، امری مفید است؛ زیرا، برداشت‌های مختلف در مورد یک موضوع برای ارائه دیدگاه‌های مفید، بسیار ضروری است (خان^۵ و همکاران، ۲۰۱۹، ۳). همچنین، درک این موضوع به‌صورت تخصصی توسط دانشجویان علوم سیاسی، می‌تواند نتایج متفاوت و بااهمیت‌تری داشته باشد. برای پر کردن این شکاف و با توجه به اهمیت فراوان اعتماد سیاسی در حکمرانی خوب (منصور^۶، ۲۰۲۱، ۱۰۳)، بررسی آن می‌تواند برای بهبود وضعیت به مسئولان سیاسی کمک کند.

هدف این پژوهش، بررسی پدیدارشناسانه ادراک‌ها، باورها، و نگرش دانشجویان علوم سیاسی در ایران درباره مسئولان سیاسی است. در میان گروه‌های مختلف جامعه، کسب اعتماد سیاسی دانشجویان، به‌دلیل ساخت جوان جمعیت ایران، به‌عنوان بخش مهمی از نخبگان و بدنه کارشناسی جامعه، اهمیت ویژه‌ای دارد (اعتمادی‌فرد، ۱۳۹۲، ۲۷). با توجه به نقش مسئولان

1. Tyler
2. Claes & Hooghe
3. Easton
4. Esaiasson & Persson
5. Khan
6. Mansoor

سیاسی، به‌عنوان یکی از اقشار مهم در تحرک اجتماعی و ارتقای موقعیت افراد در سطح جامعه، انجام پژوهشی که بتواند به‌طور تخصصی، وضعیت اعتماد سیاسی به مسئولان را از زاویه دید دانشجویان علوم سیاسی تعیین کند، به‌عنوان پیش‌نیاز مشروعیت هر نظام سیاسی‌ای دارای اهمیت است؛ زیرا، از این راه می‌توان سلسله‌مراتب ساختار قدرت و عوامل مؤثر بر اعتماد به مسئولان سیاسی کشور را درک کرد.

این تحلیل نه‌تنها به ادبیات موجود درباره اعتماد به نظام‌های سیاسی کمک می‌کند، بلکه راهکارهای عملی برای ایجاد یک محیط سیاسی شفاف‌تر و پاسخ‌گوتر در ایران ارائه می‌دهد. این پژوهش با مشخص کردن ادراک‌های دانشجویان، در پی تقویت گفت‌وگو، ترویج تفکر انتقادی، و حمایت از اصلاحات سازنده است. نتایج پژوهش، بیشتر بینش‌های ارزشمندی را برای پژوهشگران فراهم می‌کند تا حقایق بیشتری را درباره نقش اعتماد سیاسی در حکمرانی خوب و افزایش مشارکت سیاسی کشف کنند. همچنین، می‌تواند توصیه‌های عملی و راهبردی ارزشمندی را به سیاست‌گذاران و مقامات دولتی، به‌ویژه در حوزه‌های اجرایی، ارائه دهد. با توجه به این ضرورت‌ها، مسئله پژوهش این است که «از نگاه دانشجویان علوم سیاسی، چه عواملی بر اعتماد به مسئولان سیاسی کشور تأثیرگذارند؟»

۱. پیشینه پژوهش

با جست‌وجو در منابع و پژوهش‌های انجام‌شده پیشین، پژوهشی که نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره اعتماد به مسئولان سیاسی را به روش کیفی و تحلیل پدیدارشناسانه و با استفاده از روش تحلیل داده‌بنیاد بررسی کرده باشد، مشاهده نشد؛ اما در ادامه، چند مورد از پژوهش‌های مرتبط با موضوع گزارش شده است:

اعتمادی‌فرد (۱۳۹۲)، در پژوهشی با عنوان «بررسی جامعه‌شناسانه اعتماد سیاسی-اجتماعی دانشجویان در ایران»، نشان داده است که اعتماد دانشجویان تحت تأثیر اعتماد عمومی مردم است. به‌نظر می‌رسد، با کاهش اعتماد مردم، دانشجویان به‌میزان بیشتری تأثیر پذیرفته و ابعاد سیاسی و اجتماعی اعتماد، کاهش یافته است. در این پژوهش، نگرش دانشجویان درباره اعتماد سیاسی و اجتماعی در ارتباط با مردم، منظری جامعه‌شناسانه بررسی شده و نگاهی تخصصی و ویژه به مسئله اعتماد سیاسی در نگرش آن‌ها به مسئولان سیاسی نشده است.

خواج‌سروی و فرهادی (۱۳۹۷)، در پژوهشی با عنوان «مؤلفه‌های اعتماد سیاسی در جمهوری اسلامی ایران»، با به‌کارگیری روش «توصیفی-تحلیلی» و تحلیل داده‌های دهه نخست کشور، نشان داده‌اند که میزان بالای مشارکت مردم در انتخابات، تحقق عدالت اجتماعی، وجود نخبگان و شخصیت‌های سیاسی و مذهبی مورداعتمادی مانند امام خمینی(ره)، تحمل شرایط نامطلوب اقتصادی، و تداوم حمایت‌های مردم از نظام، نشان‌دهنده اعتماد سیاسی مردم به نظام جمهوری اسلامی است. دستیابی به نتایج علمی در این زمینه، تنها از طریق روش توصیفی امکان‌پذیر نیست، بلکه نیازمند توجه به تحلیل پدیدارشناسانه و نگرش تخصصی دانشجویان علوم سیاسی درباره مسئله اعتماد سیاسی به مسئولان سیاسی است.

نتایج پژوهش ذوالفقاری و جعفری علی‌آبادی (۱۳۹۷)، با عنوان «تبیین اعتماد سیاسی ایرانیان به‌مثابه سرمایه سیاسی» نیز نشان داده است که اعتماد سیاسی به میزان بسیار زیادی فاصله اجتماعی میان نهادهای حکومتی و شهروندان را کاهش داده و ارتباط بسیار مؤثری با روابط بین مردم، حکومت، نهادها و گروه‌های واسطه بین مردم و حکومت دارد. این پژوهش که به‌صورت کمی و با استفاده از نرم‌افزار Spss انجام شده، وضعیت اعتماد سیاسی را در حد متوسط برآورد کرده است. توجه تخصصی به نگرش دانشجویان، به‌عنوان قشر تأثیرگذار بر تحولات جامعه، می‌تواند نتایج مفیدی داشته باشد که از دل تجربه‌های آن‌ها به‌دست می‌آید و درنهایت می‌تواند به رفع چالش‌های موجود در زمینه اعتماد سیاسی و کاهش شکاف کمک کند.

منتظری و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهش خود با عنوان «تحلیل عوامل مؤثر بر آینده اعتماد عمومی به دولت جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۲۴: ارائه الگو با استفاده از تکنیک دیمتل فازی و تحلیل نظر خیرگان»، نشان داده‌اند که شایسته‌سالاری و شفافیت، اثرگذارترین عوامل مؤثر بر آینده اعتماد عمومی به دولت برای ارائه خدمات است. این نتایج با نگاهی به افق ۱۴۲۴ کسب شده و آینده‌پژوهانه بوده است. درحالی‌که نوع نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره اعتماد به مسئولان سیاسی کشور به‌لحاظ پدیدارشناسانه و به‌صورت تخصصی، هم مربوط به حال و هم آینده است.

سردارنیا و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهش خود با عنوان «شکاف سیاسی-فکری و بحران اعتماد سیاسی و نهادی در ایران»، نشان داده‌اند که دوقطبی دو جریان رقیب اصول‌گرا و اصلاح‌طلب، سبب تزلزل‌های نسبی در سامان سیاسی-اجتماعی جامعه و کاهش چشمگیر سرمایه اجتماعی با محوریت اعتماد عمومی شده است. در این پژوهش، اعتماد سیاسی به‌عنوان یک بحران

با روش توصیفی-تاریخی، و از سال ۱۳۷۰ تا ۱۴۰۰ بررسی شده است. نکته‌دارای اهمیت، توجه به نگرش دانشجویان علوم سیاسی به صورت تخصصی‌تر و با تحلیل پدیدارشناسانه مسئله اعتماد سیاسی به مسئولان کشور است که در پژوهش حاضر مورد توجه قرار گرفت.

کلیز و هوگه (۲۰۱۷)، در پژوهش خود با عنوان «تأثیر آموزش علوم سیاسی بر اعتماد و علاقه سیاسی»، نشان داده‌اند که آموزش، وجود فضای باز، و عضویت در احزاب دانشجویی به گونه‌ای مثبت با اعتماد سیاسی مرتبط است و زمینه آموزش شهروندی را فراهم می‌کند. این پژوهش به روش کمی انجام شده و تنها بر عوامل مؤثر بر بهبود اعتماد سیاسی در بین دانشجویان تأکید کرده است.

تورکال و کریستمن^۱ (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان «پاسخ‌گویی، عملکرد و فساد: دلایل کاهش اعتماد سیاسی، اهمیت پاسخ‌گویی، عملکرد، و فساد برای توضیح اعتماد سیاسی در اسپانیا بین سال‌های ۱۹۹۷ و ۲۰۱۹» را بررسی کرده‌اند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که تصورات درباره فساد سیاسی و پاسخ‌گویی در شکل‌دهی اعتماد سیاسی و تاحدودی عملکرد اقتصادی بسیار مهم است. نکته نوآورانه، تعیین عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی به مسئولان کشور از طریق تحلیل پدیدارشناسانه و تبیین نگرش دانشجویان علوم سیاسی به صورت تخصصی است؛ امری که می‌تواند به پاسخ‌گویی نظام سیاسی کمک کند.

منصور (۲۰۲۱)، در پژوهش خود، «اعتماد شهروندان به دولت به عنوان تابعی از حکمرانی خوب و ارائه اطلاعات باکیفیت، براساس تئوری حکمرانی خوب»، داده‌ها را از ۴۹۱ دنبال‌کننده حساب فیس‌بوک، اینستاگرام، و صفحه‌های توئیتر یک خبرگزاری دولتی پاکستان گردآوری کرده و ارتباط مستقیم و غیرمستقیم شیوه‌های حکمرانی خوب با اعتماد عمومی به دولت را با استفاده از نرم‌افزار SmartPls 3.3.0 نشان داده‌اند. این پژوهش، در عین توجه به اعتماد شهروندان به دولت، این مسئله را تنها از طریق فضای مجازی پیگیری کرده و تحلیلی پدیدارشناسانه از طریق نگرش تخصصی در راستای بهبود نتایج، ارائه نداده است.

وینزولد^۲ و همکاران (۲۰۲۴)، در پژوهش خود با عنوان «تحلیل پدیدارشناسانه نگرش مردم به سیاستمداران در زمینه اعتماد یا بی‌اعتمادی»، یک گونه‌شناسی برای اعتماد سیاسی ارائه داده‌اند. در این پژوهش از طریق تجزیه و تحلیل محتوای ۱۱۰۵ پرسش نظرسنجی باز

1. Torcal & Christmann

2. Winsvold

در باره اعتماد و بی‌اعتمادی سیاسی، نشان داده شده است که مردم، تمایل دارند بی‌اعتمادی به سیاستمداران را براساس اینکه آن‌ها سیاستمداران را قابل‌پیش‌بینی، متعهد، صالح، و پاسخ‌گو می‌دانند یا خیر، ارزیابی کنند. این پژوهش، دلایل و پیامدهای متفاوت ناشی از نگرش تخصصی را بررسی نکرده است.

مورومبا و پاشایان (۲۰۲۴)، در پژوهش خود با عنوان «اعتماد سیاسی در عصر کرونا در سکونتگاه‌های غیررسمی موکورو کایابا در کنیا»، با تحلیلی پدیدارشناسانه نشان داده‌اند که اعتماد به دولت، کاهش یافته و حکومت با زور اداره می‌شد. عدم حمایت دولت، سبب کاهش بیشتر اعتماد سیاسی ساکنان شده است. در پژوهش یادشده، نگرش مردم ساکن در سکونتگاه‌های غیررسمی درباره اعتماد سیاسی بررسی شده است. تفاوت این پژوهش با پژوهش حاضر، تحلیل اعتماد سیاسی به مسئولان سیاسی در ایران از منظر دانشجویان، به‌عنوان اقشار تحصیلکرده، با تفاوت‌های فرهنگی مخصوص به خود است.

از دیگر پژوهش‌های مرتبط، می‌توان به پژوهش‌های خواجه‌سروی و فرهادی (۱۳۹۰) با عنوان «روند تحولی اعتماد سیاسی در جمهوری اسلامی ایران (دو دهه اول)»، سیدامامی و منتظری مقدم (۱۳۹۱) با عنوان «نقش فرهنگ اعتماد و عملکرد نهادهای سیاسی در ایجاد اعتماد سیاسی»، احسانیان عربی (۱۳۹۲) با عنوان «عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در جمهوری اسلامی ایران»، دانش فرد و ادیب‌زاده (۱۳۹۵) با عنوان «اعتماد سیاسی: دیدگاه تطبیقی بین کشورهای اتحادیه اروپا و جمهوری اسلامی ایران»، کریستنسن و لاگرید^۱ (۲۰۰۵) با عنوان «اعتماد به دولت: اهمیت نسبی رضایت از خدمات، عوامل سیاسی و جمعیت»، یائو^۲ و همکاران (۲۰۲۲) با عنوان «اعتماد سیاسی به دولت در چین»، و بسیاری دیگر از اسناد اشاره کرد که هر یک به شیوه‌های مختلف، اعتماد سیاسی و تأثیرات آن بر وضعیت جامعه را بررسی کرده‌اند. با تأمل در منابع مرتبط و ابعاد مختلف آن‌ها، می‌توان گفت که هیچ‌یک از آن‌ها به‌طور مستقیم به ایده اصلی و تحلیل پدیدارشناسانه به‌کاررفته در این پژوهش اشاره نکرده‌اند. در واقع، پژوهش حاضر می‌تواند با تحلیل پدیدارشناسانه نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره اعتماد به مسئولان سیاسی کشور، سنج‌های مهم اعتماد سیاسی از منظر دانشجویان را تعیین کند و از این طریق، به تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های

1. Christensen & Læg Reid

2. Yao

بلندمدت اجتماعی و سیاسی در راستای رفع مشکلات موجود در زمینه اعتماد سیاسی، به‌عنوان مؤلفه‌ای مهم در امر حکومت‌داری کمک کند.

۲. چارچوب مفهومی پژوهش

• اعتماد سیاسی: اعتماد، یکی از مهم‌ترین مباحث معاصر در حوزه مطالعات اجتماعی و سیاسی است که اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است. اعتماد سیاسی، به اعتمادی اشاره دارد که از مقامات دولتی پایین‌تر تا بالاتر را دربر می‌گیرد، و به اعتماد به افراد در سطح قدرت اشاره دارد (ایک و روتشتاین^۱، ۲۰۰۵، ۳). بارنز و گیل^۲ (۲۰۰۰) اعتماد به دولت را اعتماد شهروندان به مقامات برای انجام کار درست، تعریف می‌کنند. عموم مردم از نهادهای دولتی انتظار دارند که درست عمل کنند، عدالت را برای آن‌ها فراهم کنند، و از حقوق اساسی آن‌ها مانند غذا، سلامت، سرپناه، و ایمنی محافظت کنند؛ بنابراین، اعتماد به دولت به انتظارات عمومی از مقامات و مسئولان سیاسی و عملکرد آن‌ها در راستای انجام تعهد و مسئولیت‌ها اشاره دارد (منصور، ۲۰۲۱، ۱۰۴). اعتماد یک مؤلفه مهم برای درک رفتار اجتماعی شهروندان است. اعتماد سیاسی به نحوه ارتباط مردم با مقامات سیاسی اشاره دارد. بی‌اعتمادی سیاسی در تضاد با توسعه است؛ زیرا، نشان می‌دهد که دولت‌ها حتی در تأمین اساسی‌ترین نیازها نیز ناکام مانده‌اند. این امر منجر به از بین رفتن حمایت و حسن نیت سیاسی می‌شود (مورومبا و پاشایان، ۲۰۲۴، ۱۹). اعتماد سیاسی مبتنی بر انتظارات در مورد رفتار آینده براساس ارزیابی رفتار گذشته و البته متمایز با آن است، و با عملکرد، کارایی، و رضایت شهروندان ارزیابی می‌شود (هالبروک^۳، ۲۰۰۴، ۲۰)؛ بنابراین، در میزان اعتماد افراد به بازیگران و مسئولان سیاسی در مقایسه با نهادها بین افراد مختلف تفاوت‌هایی وجود دارد. سطوح اعتماد ممکن است براساس سطوح وظایف و مسئولیت‌های مسئولان سیاسی متفاوت باشد (نوریس، ۲۰۱۱؛ گالوپ^۴، ۲۰۱۵). از منظر نویسندگان پژوهش حاضر، اعتمادی که اعضای یک جامعه به ساختار سیاسی و مسئولان دارند، اعتماد سیاسی نامیده می‌شود.

• مسئولان سیاسی: مقام یا کارگزار دولتی، به مقامی گفته می‌شود که از طریق انتخاب،

1. Eek & Rothstein
2. Barnes & Gill
3. Holbrook
4. Gallup

انتصاب، یا استخدام در امور اداری یا دولتی مشارکت دارد؛ بنابراین، بازیگران و نهادهای سیاسی‌ای که در تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات سیاسی مشارکت دارند و از این طریق، بر منافع و ارزش‌های شهروندان تأثیرگذارند، مسئولان و مقامات سیاسی را تشکیل می‌دهند (وینزولد و همکاران، ۲۰۲۴، ۷۶۳). عملکرد و مسئولیت‌پذیری این افراد، معیاری بنیادین برای سنجش سلامت حکومت‌داری و پیش‌نیازی ضروری برای مشروعیت هر نظام سیاسی است (ون‌هام^۱ و همکاران، ۲۰۱۷؛ وارن^۲، ۲۰۱۸). مسئولان سیاسی، افرادی هستند که از نظر سیاسی، به‌ویژه در سیاست، فعال هستند و از جمله تأثیرگذارترین اقشار جامعه به‌شمار می‌آیند که موقعیت‌های سیاسی مختلفی دارند (ندیمی، ۱۳۹۰، ۱۸۵). نخبگان حوزه قدرت سیاسی، از قابلیت بالایی برای اعمال قدرت و ایجاد تحولات برخوردارند (زونیس، ۱۳۸۷، ۱۰). براساس قانون اساسی کشور، منظور از مسئولان سیاسی، افراد دارای مسئولیت در قوای سه‌گانه است.

• دلایل اعتماد به سیاستمداران: پژوهشگران، دلایل اعتماد سیاسی را به شکل‌های متفاوتی بررسی کرده‌اند؛ به‌عنوان مثال، فیشر^۳ و همکاران (۲۰۱۰) بین قضاوت‌های اعتماد اخلاقی و راهبردی تمایز قائل شده‌اند، درحالی‌که گریملیک‌ویسن و کانیز^۴ (۲۰۱۷) بین قضاوت‌های مبتنی بر شایستگی، خیرخواهی، و درستکاری تمایز قائل شده‌اند. والگاردسون^۵ و همکاران (۲۰۲۱) نیز مقوله اصالت را اضافه می‌کنند و نشان می‌دهند که سیاستمدارانی که به‌عنوان افرادی اصیل شناخته می‌شوند، اعتماد را القا می‌کنند. ون در مائر^۶ (۲۰۱۰)، این‌گونه استدلال می‌کند که اعتماد سیاسی، نوعی ارزیابی ذهنی و عقلانی از یک رابطه در چهار بعد است: در چهار سطح، قابل اعتماد، ذاتاً متعهد، تاحدودی متعهد، و قابل پیش‌بینی در نظر گرفته می‌شود. به‌گونه‌شناسی چهارگانه ون در میر، دسته پنجمی را با عنوان «پاسخ‌گویی» افزوده‌اند که به‌عنوان مبنای قضاوت برای اعتماد سیاسی در نظر گرفته می‌شود. پاسخ‌گویی به سطحی اشاره دارد که نیازها، خواسته‌ها، و نظرات شهروندان را تأمین می‌کند و استدلال می‌شود که با سایر ابعاد برابر نیست. مردم به دلایل زیادی به سیاستمداران اعتماد دارند؛ واقعیتی که روش‌های

1. Van Ham
2. Warren
3. Fisher
4. Grimmelikhuijsen & Knies
5. Valgarðsson
6. Van der Meer

پر شمار طبقه‌بندی دلایل اعتماد، گواه آن است. افزون‌براین، مرزهای بین دلایل مختلف اعتماد و بی‌اعتمادی همیشه واضح نیست (وینزولد و همکاران، ۲۰۲۴، ۷۶۵)؛ به این معنا که هر یک از شهروندان بر این نظرند که کنشگر سیاسی، توانایی‌ها و شایستگی‌های متفاوتی دارد.

۳. روش پژوهش

در پژوهش حاضر که از منظر هدف، کاربردی است، نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره اعتماد به مسئولان سیاسی کشور با رویکرد کیفی بررسی شده است. از آنجاکه نویسندگان پژوهش حاضر در پی آشکارسازی ساختار ضمنی پدیده مورد مطالعه با توجه به معنای مورد نظر دانشجویان بوده‌اند، از روش پدیدارشناسی تفسیری استفاده کرده‌اند. این رویکرد برای شناسایی تصورات افراد از موضوعات مختلف کاربرد دارد (مارتون^۱، ۱۹۸۶، ۱۹۹۴). هدف از به‌کارگیری این رویکرد، ایجاد مجموعه‌ای از مقوله‌ها و ابعاد، برگرفته از درک دانشجویان بود. هر یک از مقوله‌ها، یک ویژگی متمایز از تجربه پدیده مورد بررسی را بازتاب می‌دهد که به‌طور منطقی با یکدیگر مرتبط هستند و در عین حال، تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند. جامعه آماری پژوهش را برخی از دانشجویان علوم سیاسی تحصیلات تکمیلی دانشکده‌های حقوق و علوم سیاسی دانشگاه‌های معتبر کشور تشکیل داده‌اند. در انتخاب دانشجویان از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است. علت استفاده از این روش، این است که با اشخاصی که دارای تشابه در ویژگی‌هایی همچون یکسان بودن در وضعیت دانشجویی و در مقطع تحصیلات تکمیلی باشد، مصاحبه شود. ضمن اینکه، این روش با توجه به محدودیت در منابع داده اولیه، روش مناسبی برای کمک به یافته‌های متقن‌تر است. همچنین، فرصت‌های این نمونه‌گیری را می‌توان، گنجانیدن دیدگاه‌های جدید در خط استدلال و افزایش تنوع نظری اطلاع‌رسان‌ها دانست (بنوت^۲ و همکاران، ۲۰۱۶، ۲). دانشجویان از گرایش‌های مختلف علوم سیاسی در سطح دکتری و کارشناسی ارشد (از هر دو جنس مرد و زن) انتخاب شده‌اند. ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر، انجام مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با اطلاع‌رسان‌ها بود. این ابزار، یکی از روش‌های مهم گردآوری داده است؛ زیرا، قابلیت بالایی برای گردآوری و

1. Marton

2. Benoot

شفاف‌سازی داده‌ها دارد (خان و مارکوسکایت^۱، ۲۰۱۷، ۶۹۴).

انجام مصاحبه با اطلاع‌رسان‌ها تا زمانی ادامه یافت که مصاحبه‌های جدید، اطلاعات جدیدی به یافته‌ها اضافه نکنند. شرکت در مصاحبه‌ها با رضایت آگاهانه و داوطلبانه دانشجویان بود. فرایند تجزیه و تحلیل داده‌ها زمانی آغاز شد که همه مصاحبه‌ها انجام و رونویسی شدند. در پژوهش حاضر، اشباع نظری در مصاحبه شماره ۱۶ حاصل شد و سه مورد مصاحبه، به منظور اطمینان از رسیدن به اشباع نظری انجام شد. براین اساس، حجم نمونه با توجه به اشباع نظری، ۱۹ نفر انتخاب شدند. در جدول شماره (۲)، مشخصات مصاحبه‌شوندگان ارائه شده است.

جدول شماره (۲). مشخصات مصاحبه‌شوندگان

ردیف	سن	جنسیت	مقطع و گرایش تحصیلی	محل تحصیل	گرایش سیاسی
۱	۳۲	مرد	دکتری، جامعه‌شناسی سیاسی	تهران	محافظه‌کار
۲	۳۶	مرد	دکتری، روابط بین‌الملل	تهران	میان‌رو
۳	۳۵	مرد	دکتری، مسائل ایران	تهران	میان‌رو
۴	۲۸	مرد	دکتری، سیاست‌گذاری عمومی	تهران	میان‌رو
۵	۴۳	مرد	دکتری، مسائل ایران	آزاد نیشابور	عدم گرایش سیاسی
۶	۲۸	مرد	دکتری، اندیشه سیاسی	تهران	اصلاح‌طلب
۷	۳۱	مرد	دکتری، جامعه‌شناسی سیاسی	تهران	میان‌رو
۸	۳۰	مرد	دکتری، اندیشه سیاسی	تهران	اصلاح‌طلب
۹	۲۹	مرد	دکتری، اندیشه سیاسی	تهران	مشروطه‌خواه
۱۰	۲۶	مرد	کارشناسی ارشد، محض	اصفهان	انقلابی ولایت‌مدار
۱۱	۳۲	مرد	دکتری، روابط بین‌الملل	تهران	محافظه‌کار
۱۲	۳۵	مرد	کارشناسی ارشد، روابط بین‌الملل	اهواز	انقلابی
۱۳	۵۰	مرد	دانشجوی دکتری، اندیشه سیاسی	آزاد همدان	میان‌رو
۱۴	۳۱	مرد	کارشناسی ارشد، علوم سیاسی	تربیت مدرس	عدم گرایش سیاسی
۱۵	۳۴	مرد	دکتری، جامعه‌شناسی سیاسی	تهران	میان‌رو
۱۶	۳۰	زن	دکتری، جامعه‌شناسی سیاسی	تهران	اصلاح‌طلب
۱۷	۲۹	مرد	دکتری، جامعه‌شناسی سیاسی	شاهد	میان‌رو
۱۸	۳۶	مرد	دکتری، اندیشه سیاسی	تهران	مشروطه‌خواه
۱۹	۲۶	مرد	دکتری، مسائل ایران	تهران	میان‌رو

داده‌های به‌دست‌آمده بر مبنای نظریه داده‌بنیاد^(۱) (گراندد تئوری^(۲)) و با استفاده از روش کدگذاری سه‌مرحله‌ای اشتراوس و کوربین^۲ (۱۹۹۰) در سه مرحله کدگذاری اولیه، ثانویه، و نهایی، تجزیه و تحلیل شد. روش‌شناسی اشتراوس و کوربین شامل سه مرحله کدگذاری باز،

1. Khan & Markauskaite

2. Strauss & Corbin

کدگذاری محوری، و کدگذاری انتخابی است. در این مطالعه، پژوهشگران، ابتدا از روش کدگذاری باز استفاده کرده‌اند که شامل فرایند تجزیه داده‌ها به مفاهیم، مقوله‌ها، و زیرمقوله‌های معنادار بود. این اقدام به شناسایی الگوها و اشتراک‌ها در پاسخ‌های اطلاع‌رسان‌ها و درک عمیق‌تر عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در نگرش آن‌ها کمک کرد. سپس، کدگذاری محوری برای ایجاد ارتباط بین مفاهیم و مضامین شناسایی شده انجام شد. این اقدام شامل سازماندهی داده‌ها حول یک پدیده مرکزی مرتبط با اعتماد سیاسی (ضعف مدیریت و عملکرد)، و بررسی روابط بین متغیرهای مختلف (نظارت سیاسی، مدیریت کژکارکردی، و غیره) بود که به توضیح پیچیدگی نگرش اطلاع‌رسان‌ها درباره اعتماد سیاسی و شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر ادراک آن‌ها کمک کرد. درنهایت، کدگذاری انتخابی به منظور پالایش بیشتر و توسعه مضامین اصلی انجام شد. این اقدام شامل انتخاب مرتبط‌ترین و مهم‌ترین مقوله‌ها و ابعادی بود که برای درک اعتماد سیاسی دانشجویان علوم سیاسی اهمیت داشت. پژوهشگران با تمرکز بر این موضوعات اصلی توانستند نتایج و بینش‌های معناداری را از داده‌ها به دست آورند. برای تأمین اعتبار یافته‌های پژوهش، از چهار معیار قابلیت اعتبار، قابلیت انتقال یا انتقال‌پذیری، قابلیت اطمینان یا اطمینان‌پذیری، و تأییدپذیری استفاده شد.

قابلیت اعتبار به معنای تعیین پدیده مورد نظر به عنوان چیزی است که واقعاً مدنظر است. یکی از مهم‌ترین راهکارها در این زمینه، برگزاری جلسه‌های گزارشگری پیوسته است. قابلیت اطمینان‌پذیری به فنونی اشاره دارد که با استفاده از آن‌ها، اگر مطالعه دوباره در همان زمینه با همان روش انجام شود، نتایج مشابهی به دست آید. قابلیت انتقال، به معنای تعمیم نتایج به دست آمده به سایر حوزه‌ها و زمینه‌هاست. برای دستیابی به این هدف، پژوهشگران تلاش کرده‌اند تا تمام مراحل انجام روش را به طور جزئی مطرح کنند تا خوانندگان از چگونگی انجام مطالعه به خوبی اطلاع یابند. در این راستا، فرایند کدگذاری و تحلیل‌ها به طور کامل توضیح داده می‌شود تا میزان دقت خوانندگان افزایش یابد. قابلیت تأییدپذیری، به معنای تلاش در راستای احراز شاخص عینیت در پژوهش است. این امر، به قدرت تحلیل و دقت داده‌های به دست آمده و میزان تأیید آن‌ها بستگی دارد. هدف از جمع‌آوری و تحلیل داده‌های به دست آمده از مصاحبه‌ها در طول انجام تحقیق، رسیدن به قابلیت مدنظر است. همچنین، برای تعیین اعتبار بخشی یافته‌ها، رونوشت‌های مصاحبه‌ها و گزارش‌ها برای اطلاع‌رسان‌ها فرستاده شد تا موافقت یا مخالفت آن‌ها با یافته‌های پژوهش روشن شود. این مطالعه، اطلاعات شخصی حساس را گردآوری نکرد و به همین سبب، نیازی به تأیید

رسمی کمیته اخلاق نداشت. شرکت در مصاحبه‌ها با رضایت آگاهانه بود، و به اطلاع‌رسان‌ها اطلاع داده شد که می‌توانند در هر زمان به مصاحبه پایان دهند.

۴. یافته‌های پژوهش

پس از گردآوری داده‌ها و در مرحله تجزیه و تحلیل، مصاحبه‌ها در قالب سه مرحله (کدگذاری اولیه، ثانویه، و نهایی) تحلیل شدند. در این راستا، پرسش‌های پژوهش در قالب نکات کلیدی و کدهای باز، مؤلفه‌ها، و ابعاد مشخص، و کدهای شناسه در قالب جدول شماره (۳) ارائه شده‌اند.

جدول شماره (۳). مشخصات کدهای شناسه

S_1-S_n	P_1-P_n
منظور از S، فرد مصاحبه‌شونده یا همان دانشجویان هستند که از نفر نخست تا نفرات آخر را دربر می‌گیرند.	منظور از P، مخفف کلمه پوینت به معنای نکته یا نکات کلیدی است که از مصاحبه با دانشجویان استخراج شد.

در این بخش، ابتدا مصاحبه‌ها تعبیر و تفسیر شده‌اند. به این معنا که نکته‌های کلیدی و کدهای باز و سپس، مؤلفه‌ها و مقوله‌ها و سرانجام، ابعاد حاصل از مصاحبه‌ها استخراج شدند. در بخش مربوط به استخراج نکته‌های کلیدی، ابتدا مصاحبه‌های مربوط به هر یک از اطلاع‌رسان‌ها، جداسازی و کدهای باز مربوط به هر یک از آن‌ها استخراج شد تا مشخص شود که هر یک از آن‌ها، با توجه به شرایط خود، چه پاسخی به مسئله پژوهش داده است. گفتنی است، جدول مربوط به این بخش، که در بردارنده پاسخ‌های همه اطلاع‌رسان‌ها بود، به دلیل طولانی بودن پاسخ‌ها، قابل بارگزاری در فایل اصلی مقاله نبود. سپس، داده‌های به دست آمده از هر مصاحبه، تجزیه شده و مقوله‌ها و زیرمقوله‌ها شکل گرفتند. در ادامه و در قالب جدول شماره (۴)، مقوله‌های اصلی و منابع داده‌ها ارائه شده است.

جدول شماره (۴). مقوله‌ها و زیرمقوله‌های استخراج شده از مصاحبه‌ها

مقوله‌های اصلی	منابع داده‌ها (اطلاع‌رسان‌ها)
مشروعیت سیاسی	۱۸ و ۱۶ و ۱۲ و ۱۱ و ۹ و ۷ و ۴ و ۱
ضعف مدیریت و عملکرد	۱۸ و ۱۷ و ۱۶ و ۱۵ و ۱۲ و ۹ و ۷ و ۵ و ۴ و ۱
مردم‌سالاری	۱۷ و ۱۵ و ۱۴ و ۷ و ۲ و ۱
امنیت اقتصادی	۱۸ و ۱۴ و ۹ و ۴ و ۲
امنیت فرهنگی	۱۶ و ۳ و ۲
کارگزارگرا	۴ و ۲
امنیت سیاسی	۱۲ و ۸ و ۵
ایدئولوژیک	۱۹ و ۱۵ و ۱۱ و ۸ و ۱۰
امنیت اجتماعی	۱۸ و ۱۱ و ۹ و ۱
امنیت قضایی	۱۹ و ۱۸ و ۱۵ و ۱۴ و ۱۲

در این مرحله، مقوله ضعف مدیریت و عملکرد مسئولان، به دلیل فراوانی تکرار و نقش اصلی‌ای که در داده‌ها داشته است، به عنوان مقوله محوری انتخاب شد و مقوله‌های دیگر، در چارچوب طرح نظام‌مند، در اطراف آن قرار گرفتند. این مقوله، به عنوان یک عامل مهم و تأثیرگذار بر اعتماد سیاسی، در نظر گرفته شد. در ادامه، ابتدا جدول مؤلفه‌ها و سپس، جدول ابعاد به دست آمده از مصاحبه‌ها ارائه شده است.

جدول شماره (۵). مؤلفه‌های به دست آمده از شناسایی نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره اعتماد به مسئولان

سیاسی کشور

کد شناسه	کد باز	مؤلفه
S ₁ P ₁ S ₃ P ₁ S ₄ P ₃ S ₄ P ₅ S ₇ P ₃ S ₉ P ₁ S ₁₁ P ₁ S ₁₂ P ₂ S ₁₆ P ₁ S ₁₈ P ₄	ضعف کارایی ضعف ظرفیت پاسخ‌گویی ناکارآمدی قوای سه‌گانه کمبود سیاستمدار ملی مشروعیت پایین حکمرانی ناکارآمد و نامطلوب کاهش کیفیت حکمرانی نبود شبکه دائمی در قوه مقننه بی‌اعتمادی سیاسی به نظام سیاسی حاکم کارآمدی پایین نهادهای انتخاباتی و کارگزاران نظام	مشروعیت سیاسی
S ₁ P ₃ S ₄ P ₁ S ₄ P ₅ S ₅ P ₂ S ₆ P ₃ S ₇ P ₁ S ₇ P ₅ S ₉ P ₅ S ₁₂ P ₃ S ₁₅ P ₁ S ₁₆ P ₂ S ₁₇ P ₁ S ₁₈ P ₂	یکدست‌سازی قدرت عملکرد ضعیف مسئولان سیاسی عملکرد غیرخردمندانه سیاستمداران عملکرد ضعیف مسئولان عدم رسیدگی به دغدغه‌های اصلی مردم ضعف در تصمیم‌سازی و اجرا فاصله از کارکردهای اصلی به عنوان نهادهای مدرن عملکرد ضعیف مسئولان در اجرای وظایف کمبودها و ضعف‌ها در هر وزارتخانه تداخل کارکردی مدیریت کژکارکردی توجه به عملکرد عاقلانه و کارآمدتر بی‌اعتمادی به فرایند برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌ها	ضعف مدیریت و عملکرد
S ₁ P ₄ S ₂ P ₁ S ₆ P ₂ S ₇ P ₂ S ₇ P ₄ S ₁₄ P ₂ S ₁₅ P ₂ S ₁₇ P ₂	در نظر گرفتن خواسته‌های اصلی مردم رضایت سیاسی عدم عذرخواهی از افکار عمومی پاسخ‌گو نبودن نهادهای سیاسی کشور کاهش پاسخ‌گویی نهادهای سیاسی کشور عدم حمایت دولت خدمت به منافع مردم ضعف در ظرفیت پاسخ‌گویی	مردم‌سالاری
S ₂ P ₂ S ₄ P ₂ S ₆ P ₁ S ₉ P ₃ S ₉ P ₄	رضایت اقتصادی عدم ارائه برون‌دادهای مناسب فساد و اشتباه در بدنه مسئولان سیاسی	امنیت اقتصادی

S ₁₄ P ₁ S ₁₈ P ₅	امنیت اقتصادی پایین وجود رانت، فساد، و بی‌عدالتی در کشور امنیت اقتصادی پایین سیاست‌های ضعیف مربوط به خدمات عمومی	
S ₂ P ₃ S ₃ P ₂ S ₁₆ P ₃	رضایت فرهنگی احساس بیگانگی عدم برخورداری از سواد و دانش کافی	امنیت فرهنگی
S ₂ P ₄ S ₄ P ₄ S ₆ P ₄	غلبه کارگزار بر ساختار اهمیت کارگزاران شعور و قدرت تصمیم‌گیری پایین	کارگزارگرا
S ₅ P ₁ S ₈ P ₂ S ₁₂ P ₁	عدم نقدپذیری درنظر نگرفتن منافع ملی عدم شفافیت آرای نمایندگان	امنیت سیاسی
S ₈ P ₁ S ₁₀ P ₁ S ₁₁ P ₂ S ₁₁ P ₄ S ₁₅ P ₄ S ₁₉ P ₂	ایدئولوژیک‌محور بودن مدیریت نیروهای وفادار عدم سنخیت میان توانایی‌ها و اهداف اعلامی شعارزدگی انتخاب هیئت حاکمه براساس ملاک‌های سیاسی و شخصی رجحان ضابطه دلبستگی ایدئولوژیک	ایدئولوژیک
S ₁ P ₂ S ₉ P ₂ S ₁₁ P ₃ S ₁₈ P ₁	ایجاد امید در جامعه امنیت اجتماعی پایین گسترش رفع تکلیف‌مآبی (عدم مسئولیت‌پذیری) عدم اعتماد به ماهیت اغلب برنامه‌ها	امنیت اجتماعی
S ₁₂ P ₂ S ₁₃ P ₁ S ₁₅ P ₃ S ₁₈ P ₃ S ₁₉ P ₁	اطالة دادرسی قوه قضائیه رفع مشکلات در چارچوب قانون اقدام فراتر از هر نوع عمل قانونی رشد احساس عدم امنیت از منظر تأمین و حفظ حقوق اساسی ضعف در ملاحظات حکومت قانون	امنیت قضایی

پس از بررسی و استخراج مؤلفه‌ها، در مرحله بعدی ابعاد به‌دست‌آمده از شناسایی نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره اعتماد به مسئولان سیاسی کشور ارائه شد. جدول شماره (۶) با توجه به نکات کلیدی و مؤلفه‌های استخراج‌شده، به ابعاد حاصل از مصاحبه‌ها اختصاص دارد.

جدول شماره (۶). ابعاد به‌دست‌آمده از شناسایی نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره اعتماد به مسئولان

سیاسی کشور

مقوله‌ها	ابعاد
احساس زمینه‌های اعتماد به قوای سه‌گانه	سیاسی
ایجاد اتاق فکر برای توسعه سیاسی	
عملکرد مسئولان در راستای تأمین منافع جامعه	
توسعه و تکامل سیاسی با دفاع از نظام	
حمایت از مواضع نظام در موضوعات مختلف	
مشارکت سیاسی	
حمایت از مواد قانون اساسی	
شکل‌گیری احساس غرور در نظام سیاسی	
تأکید بر مؤلفه‌های مردم‌سالاری	

ایجاد زمینه‌های مشارکت سیاسی	اجتماعی	
امنیت سیاسی		
هم‌افزایی‌های تاملات با اقشار مختلف جامعه، به‌ویژه دانشجویان		
کنار گذاشتن کینه‌ها یا درگیری‌های شخصی به‌خاطر منافع شهروندان		
کاهش فقر و ایجاد امید در جامعه		
پیروی از قوانین وضع شده		
نیت، اخلاق، و نگرش سیاستمداران		
دوراندیشی و تدبیر برای حل مشکلات		
اهمیت پاسخ‌گویی مسئولان در تصمیم‌گیری		
دردسترس بودن برای شهروندان		
ارائه اطلاعات باکیفیت توسط نهادهای دولتی		
دستیابی به سطح بالاتری از اعتماد شهروندان		
جلوگیری از سیاست‌های ضعیف اقتصادی		اقتصادی
کاهش زمینه‌های فساد اقتصادی		
تصمیمات ناقص و ناپایدار اقتصادی		
کاستن از میزان رواج رشوه و فساد در بین مسئولان سیاسی		
شفافیت تصمیم‌های اتخاذ شده توسط مسئولان سیاسی		
ارائه خدمات اجتماعی مطلوب		
ارائه برون‌دادهای اقتصادی مناسب		
تأکید بر عناصر تأمین‌کننده امنیت اقتصادی		
تأکید بر مؤلفه‌های اقتصادی در برنامه‌های توسعه‌ای		
مدیریت درآمدهای اقتصادی مسئولان		
کاهش اعطای بی‌ضابطه و سلیقه‌ای مناصب به نزدیکان	فرهنگی	
صیانت از آرمان‌های انقلاب اسلامی		
کاهش بهره‌مندی از امتیازات از طریق نفوذ یا روابط سیاسی		
تولید آثار مرتبط با ارزش‌های اسلامی		
روشن کردن حقایق از طریق تحلیل بی‌طرفانه و اطلاع‌رسانی به مردم		
کاهش شعارزدگی		
تحکیم فرهنگ مردم‌سالاری		
هماهنگ‌سازی قانون اساسی با وضعیت جامعه		
زمینه‌چینی برای تقویت فرهنگ مشارکتی		

با توجه به مراحل کدگذاری اولیه، ثانویه، و نهایی و ابعاد و مؤلفه‌های به‌دست آمده، می‌توان گفت که دانشجویان علوم سیاسی، از جمله کسانی هستند که ارتباط نزدیکی با نیازهای جامعه و نوع نگاه به مسئولان سیاسی کشور دارند و می‌توانند با ابزارها و امکانات مناسب، زمینه شناسایی آسیب‌ها را فراهم کنند. نتایج به‌دست آمده، حاکی از این است که مجموعه مؤلفه‌ها در قالب ابعاد سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، و فرهنگی می‌توانند بر نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره اعتماد به مسئولان سیاسی کشور تأثیرگذار باشند. پیامدهای این مقوله‌ها در قالب مجموعه‌ای از ابعاد، اعتماد و بی‌اعتمادی سیاسی به مسئولان را شکل می‌دهد. در واقع، مسائلی از این دست بر نگاه دانشجویان به اعتماد سیاسی به‌عنوان یک عنصر کارآمد، تأثیر می‌گذارند.

نتیجه‌گیری

با تحلیل مصاحبه‌های انجام‌شده، نکات کلیدی و کد باز، مؤلفه‌ها، و ابعاد ارائه شد. مؤلفه‌های به‌دست‌آمده از شناسایی نگرش دانشجویان علوم سیاسی دربارهٔ اعتماد به مسئولان سیاسی کشور در ۱۰ مقولهٔ اصلی (مشروعیت سیاسی، ضعف مدیریت و عملکرد، مردم‌سالاری، امنیت اقتصادی، امنیت فرهنگی، کارگزارگرا، امنیت سیاسی، ایدئولوژیک، امنیت اجتماعی و امنیت قضایی)، ۴ بعد فرعی (سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، و فرهنگی) و ۶۴ کد باز شناسایی شدند. در این باره، پژوهش‌های پرشماری در طول چندین سال گذشته، به ابعاد مختلف معضلات این حوزه و وضعیت نامطلوب اعتماد سیاسی از منظر افراد مختلف در بین کشورهای متفاوت اشاره کرده‌اند. از جمله یافته‌های همسو با پژوهش حاضر می‌توان به سیدامامی و منتظری‌مقدم (۱۳۹۱)، اعتمادی‌فرد (۱۳۹۲)، سردارنیا و یوسفی (۱۳۹۵)، خواجه‌سروی و فرهادی (۱۳۹۷)، ذوالفقاری و جعفری‌علی‌آبادی (۱۳۹۷)، منتظری و همکاران (۱۳۹۸)، سردارنیا و همکاران (۱۴۰۱)، نوریس (۲۰۱۱)، ون در مائر (۲۰۱۰)، اسپادا و رایان (۲۰۱۷)، کلیز و هوگه (۲۰۱۷)، تورکال و کریستمن (۲۰۲۱)، منصور (۲۰۲۱)، یانو و همکاران (۲۰۲۲)، وینزولد و همکاران (۲۰۲۴)، و مورومبا و پاشایان (۲۰۲۴) اشاره کرد. در همین راستا، سیدامامی و منتظری‌مقدم (۱۳۹۱) بر نقش فرهنگ اعتماد و عملکرد نهادهای سیاسی در ایجاد اعتماد سیاسی اشاره کرده‌اند. آنان تأکید کرده‌اند که اعتماد، نقش مهمی در امر حکومت‌داری دارد، ولی در مقایسه با پژوهش حاضر، به نقش عوامل مؤثر بر نوع نگرش به اعتماد سیاسی توجهی نداشته‌اند.

خواجه‌سروی و فرهادی (۱۳۹۷) بر این نظر بوده‌اند که میزان بالای مشارکت مردم در انتخابات، تحقق عدالت اجتماعی، تحمل شرایط نامطلوب اقتصادی، و تداوم حمایت‌های مردم از نظام، نشان‌دهندهٔ اعتماد سیاسی بالاست. سردارنیا و همکاران (۱۴۰۱) نیز نشان داده‌اند که دوقطبی شدن دو جریان اصول‌گرا و اصلاح‌طلب، سبب تزلزل نسبی سامان سیاسی-اجتماعی جامعه و کاهش اعتماد عمومی شده است. تورکال و کریستمن (۲۰۲۱) در پژوهش خود بر نقش پاسخ‌گویی، عملکرد و فساد برای توضیح اعتماد سیاسی اشاره داشتند. هرچند در پژوهش یادشده نیز این عوامل برای تبیین اعتماد سیاسی به‌کار رفته‌اند، اما به‌طور ویژه و با توجه به روش استفاده‌شده در پژوهش حاضر و نوع نگرش دانشجویان علوم سیاسی، عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی با تأکید بر مسئولان سیاسی در جمهوری اسلامی ایران،

موردتوجه قرار نگرفته است. منصور (۲۰۲۱) به اعتماد سیاسی، به‌عنوان مؤلفه‌ای برای حکمرانی مطلوب اشاره کرده است. اما پژوهش وی نیز تنها از اعتماد سیاسی برای تبیین حکمرانی مطلوب استفاده کرده و تک‌بعدی است، درحالی‌که در پژوهش حاضر، عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی از نگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی علوم سیاسی به‌صورت تخصصی بررسی شده تا زمینه ارائه راهکارها به‌صورت علمی و کاربردی فراهم شود.

هریک از پژوهش‌های یادشده به موضوع اعتماد سیاسی، نقش آن در مشروعیت نظام سیاسی، عوامل مؤثر بر آن، و دیدگاه‌های مختلف درباره اعتماد سیاسی اشاره کرده‌اند. با نگاهی به آنچه در مقایسه با یافته‌های پیشین کسب شده است، و در این بخش و همچنین در بخش پیشینه پژوهش به آن اشاره شد، می‌توان گفت که دانشجویان، به‌عنوان یکی از اقشار مهم جامعه، نقش مؤثری در شناخت مسائل و مشکلات موجود در جامعه دارند. در این میان، دانشجویان تحصیلات تکمیلی علوم سیاسی، با توجه به فهم و نگرش خود از مسائل و تجربه‌های علمی و نظری‌ای که در این حوزه دارند از آگاهی بیشتری درباره برنامه‌های رسمی و سیاست‌های موجود برخوردارند؛ در نتیجه، دیدگاه آن‌ها، می‌تواند مبنای مطلوبی برای شناسایی اعتماد سیاسی به مسئولان باشد.

در پژوهش حاضر، پایه‌هایی را بررسی کردیم که دانشجویان علوم سیاسی براساس آن‌ها درباره اعتماد یا بی‌اعتمادی به سیاستمداران قضاوت می‌کنند. برخلاف پژوهش‌های پیشین، که تقریباً به‌طور انحصاری از پرسش‌های نظرسنجی بسته برای درک دلایل اعتماد و بی‌اعتمادی سیاسی استفاده کرده‌اند، در این پژوهش، نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره اعتماد به مسئولان سیاسی کشور در چارچوبی پدیدارشناسانه تحلیل شد. نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که افراد براساس آنچه در ارزیابی قابل اعتماد بودن سیاستمداران بر آن تأکید می‌کنند، متفاوت هستند. یک رفتار یا نگرش خاص ممکن است اعتماد یا بی‌اعتمادی را در یک فرد ایجاد کند، اما بر فرد دیگری تأثیرگذار نباشد؛ به‌عنوان مثال، برخی افراد، صراحت، اصول‌گرایی، و پیروی از برنامه‌های شفاف، و برخی دیگر، تمایل به گوش دادن، همکاری و یافتن راهی برای مصالحه را نگرش مناسب در راستای جلب اعتماد سیاسی می‌دانند. از آنجاکه دانشجویان به مبانی قضاوت متفاوت و گاه متضادی اهمیت می‌دهند، توجه به نگرش متفاوت آن‌ها می‌تواند به تحلیل بهتر موضوع کمک کند؛ از همین رو نگرش سیاسی دانشجویان، به‌عنوان افراد مهم جامعه، مطالعه و واکاوی شد. بررسی نگرش سیاسی دانشجویان به این دلیل

اهمیت دارد که آنان هسته اصلی طبقه متوسط جدید بوده و نگاه آن‌ها می‌تواند به مسیر توسعه کمک کند. در واقع، امروزه در ادبیات گذار به دموکراسی، دانشجویان به‌عنوان قلب تپنده و پیشتاز تحولات سیاسی و اجتماعی در نظر گرفته می‌شوند (سردارنیا و یوسفی، ۱۳۹۵، ۶).

دانشجویان، مهم‌ترین نقش را در صیانت از فرهنگ و پرورش جامعه به‌عهده دارند. آنان از این فرصت برخوردارند که تلاش‌های خود را به‌گونه‌ای مؤثرتر ادامه دهند (اکبرپور آلمه‌جوقی و همکاران، ۱۴۰۳، ۱۲) و نقش مهمی در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، و اقتصادی داشته باشند؛ از این رو، نگرش آن‌ها می‌تواند سبب تغییر در نگرش افراد دیگر جامعه شود و عواملی که آن‌ها در راستای اعتماد سیاسی به مسئولان سیاسی تعیین می‌کنند، می‌تواند برداشت واحدی را در جامعه شکل دهد. نگرش آن‌ها به اعتماد سیاسی می‌تواند یک فرصت برای مشارکت عمومی و پایداری اجتماعی جامعه باشد.

فقدان اعتماد سیاسی، نشان‌دهنده جنبه‌های عملکردی ضعیف مسئولان سیاسی کشور در انجام وظایفشان است. اجرای سیاست‌ها، تأثیر مثبت چشمگیری بر اعتماد سیاسی دارد. به‌طور کلی، عملکرد اجتماعی، عملکرد فرهنگی، عملکرد قضایی، عملکرد سیاسی، و عملکرد اقتصادی، شکل‌دهنده اعتماد سیاسی هستند. بر این اساس، مسئولان و مقامات سیاسی باید سطح اجرای سیاست‌ها را بهبود بخشند؛ از یک سو، باید سیاست‌های حمایتی را ترویج کنند که منجر به اعتماد سیاسی شود و از سوی دیگر، لازم است که صداقت و انضباط شخصی داشته باشند، از فساد پرهیز کنند، و برای بهبود عملکرد خود تلاش کنند و از این طریق، تأثیر مثبتی بر اعتماد سیاسی داشته باشند. در مجموع، ابعاد و مقوله‌های نشان‌دهنده اعتماد سیاسی دانشجویان را می‌توان شامل پاسخ‌گویی، شفافیت، مردم‌سالاری، حمایت از جامعه، تعهد، ساختارگرا بودن به‌جای تمرکزگرا و کارگزار محور بودن، درک مسائل پیچیده، کمک به عدالت اجتماعی، درک شایستگی، موفقیت در عملکرد اجرایی، پیش‌بینی‌پذیری، و توجه به منافع شهروندان دانست. مؤلفه‌هایی که در کنار یکدیگر، تشکیل‌دهنده ابعاد سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، و فرهنگی هستند.

اگر شهروندان به مسئولان سیاسی اعتماد نداشته باشند، ممکن است از فرصت‌های مشارکت چشم‌پوشی کنند؛ زیرا، تصور می‌کنند که با آن‌ها منافع مشترکی ندارند. این تصور، بر اعتماد شهروندان به دولت تأثیر می‌گذارد؛ زیرا، آن‌ها بر این نظرند که دولتشان به‌اندازه کافی کار نمی‌کند (گال و همکاران، ۲۰۲۰، ۴۲۷)؛ بنابراین، سیاستمداران قابل اعتماد باید به شهروندان خود گوش دهند. سیاستمدارانی که «با زبان مردم سخن می‌گویند»، پاسخ‌گو و قابل اعتماد

به‌شمار می‌آیند. چنان‌که تورکال و کریستمن (۲۰۲۱) نشان داده‌اند، پاسخ‌گویی سیاستمداران به جامعه، نشانه‌های مثبتی را ارسال می‌کند و هنگامی که شهروندان در پی بیان خواسته خود باشند، سیاستمداران در دسترس هستند. افزون بر پاسخ‌گو بودن سیاستمداران، باید شرایطی فراهم شود که شهروندان، ابزاری برای کنترل سیاستمداران و افزایش نظارت در اختیار داشته باشند. عدم شفافیت و اقدامات غیرشفاف، عاملی برای بی‌اعتمادی به‌شمار می‌آید. اهمیت شفافیت در عملکرد اجرایی مسئولان سیاسی در راستای بهبود اعتماد سیاسی، در پژوهش ون در مائر (۲۰۱۷) نشان داده شده است. مقوله دیگری که به‌نظر می‌رسد به‌عنوان مبنایی برای اعتماد سیاسی در نظر گرفته می‌شود، میزان شایستگی و صلاحیت مسئولان سیاسی است؛ به‌این‌معنا که شهروندان، سیاستمداران را دارای شایستگی کافی برای عملکرد اجرایی‌شان مطابق با انتظارات بدانند. شهروندان به سیاستمدارانی که «بی‌کفایت و فاقد توانایی در درک مسائل پیچیده» باشند، اعتماد ندارند. چنان‌که وینزولد و همکاران (۲۰۲۴) نشان داده‌اند، درک شایستگی‌های بازیگران سیاسی و موفقیت‌ها و شکست‌های آنان در تصمیمات و اقدامات اجرایی، با اعتماد سیاسی مرتبط است. عامل دیگر تأثیرگذار بر اعتماد سیاسی به مسئولان سیاسی کشور از نگاه دانشجویان، داشتن تعهد ذاتی است. تعهد ذاتی، بر این مسئله دلالت دارد که سیاستمداران تمایل دارند که در راستای منافع شهروندان عمل کنند (ون در مائر، ۲۰۱۰)؛ بنابراین، ارزیابی قابل‌اعتماد بودن سیاستمداران مبتنی بر قصد، هدف، و اندیشه نهفته در اعمال آن‌هاست.

داشتن تعهد ذاتی، دلیل دیگر اعتماد به سیاستمداران است. برای اینکه سیاستمداران غیرقابل‌اعتماد تلقی نشوند، باید منافع شخصی شهروندان را در نظر بگیرند. دیگر عامل مؤثر بر اعتماد به مسئولان سیاسی، پیش‌بینی‌پذیری آن‌هاست. پیش‌بینی‌پذیری، به میزان همسویی رفتار سیاستمداران با وعده‌ها یا اقداماتشان اشاره دارد. چنان‌که ون در مائر (۲۰۱۰) نشان داده است، پیش‌بینی‌پذیری، آسان‌ترین ویژگی‌ای است که براساس آن می‌توان به سیاستمداران اعتماد کرد. چنان‌که از منظر دانشجویان نیز نشان داده شد، پیش‌بینی‌پذیری و پیش‌بینی‌ناپذیر بودن، به‌عنوان دلایل اعتماد و بی‌اعتمادی مطرح شده‌اند. در واقع، سیاستمداران قابل‌اعتماد باید به وعده‌های خود عمل کنند و به شهروندان وفادار باشند. به‌بیان روشن‌تر، مفهوم‌سازی اعتماد و بی‌اعتمادی دانشجویان ممکن است تحت

1. Van der Meer

تأثیر نهادهای سیاسی و فرهنگ سیاسی در یک نظام سیاسی معین باشد. این عوامل، انتظارات از نحوه رفتار سیاستمداران را تعیین می‌کنند. در ادامه، ابعاد و مقوله‌های به‌دست‌آمده از شناسایی نگرش دانشجویان علوم سیاسی درباره اعتماد به مسئولان سیاسی کشور، با عنوان الگوی مفهومی پژوهش قابل مشاهده است.

شکل شماره (۱). الگوی مفهومی پژوهش

پژوهش‌های آتی می‌توانند با مطالعه دقیق‌تر دیدگاه گروه‌های مختلف درباره اعتماد سیاسی، کمک‌های بیشتری ارائه کنند. این کار می‌تواند از طریق پژوهش‌هایی انجام شود که در آن میزان اعتماد و بی‌اعتمادی به سیاستمداران با ترکیب‌های مختلفی از پیش‌بینی‌پذیری، تعهد درونی و بیرونی، شایستگی، شفافیت، و پاسخ‌دهی به‌صورت مقایسه‌ای با کشورهای دیگر ارزیابی شده است. با توسعه و اجرای سیاست‌های کاربردی می‌توان به کاهش بی‌اعتمادی سیاسی در میان دانشجویان، به‌عنوان یکی از اقشار مهم و تأثیرگذار جامعه، کمک کرد و از این طریق، زمینه‌سازان از سرمایه‌های فرهنگی و مشروعیت نظام سیاسی را فراهم کرد. به‌منظور ارائه خط‌مشی و راهکارهای

سیاستی، می‌توان به اجرای اقداماتی برای افزایش شفافیت در فرایندها و تصمیم‌گیری‌های دولتی اقدام نمود. این راهکار، در بردارنده دسترسی بیشتر عموم به اقدامات و تصمیمات مقامات سیاسی از طریق مسیرهای ارتباطی منظم است. همچنین، در راستای ارتقای مسئولیت‌پذیری، می‌توان به تقویت سازوکارهایی برای پاسخ‌گویی مقامات سیاسی در قبال اقداماتشان اشاره کرد. این راهکار می‌تواند در بردارنده ایجاد نهادهای نظارتی مستقل برای نظارت بر عملکرد دولت و بررسی اتهامات مربوط به رفتار نادرست آن باشد. اقدامات دیگری مانند ایجاد اعتماد از طریق ارائه خدمات، می‌تواند به بهبود ارائه خدمات عمومی برای نشان دادن تعهد دولت به رفع نیازهای شهروندان کمک کند.

این راهکار، شامل سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، مراقبت‌های بهداشتی، آموزش و برنامه‌های رفاه اجتماعی، به‌ویژه در جوامع محروم، می‌شود. گفت‌وگو و ارتباطات به‌عنوان راهکار کاربردی دیگر، می‌تواند به ایجاد مسیرهای باز ارتباطی بین دانشجویان علوم سیاسی و مقامات سیاسی منجر شود که به ایجاد اعتماد و تقویت درک متقابل کمک می‌کند. ایجاد فرصت‌هایی برای گفت‌وگو، مانند جلسه‌های تالار شهر، گروه‌های متمرکز، و انجمن‌های برخط، می‌تواند بستری را برای دانشجویان فراهم کند تا نگرانی‌های خود را بیان کنند و مسئولان به‌طور مستقیم به آن‌ها رسیدگی کنند. بازنگری در قانون اساسی، به‌منظور پرداختن به عوامل زمینه‌ای که به کاهش اعتماد سیاسی کمک می‌کنند، راهکار دیگری است که می‌تواند به اصلاحات ساختاری سازنده در نظام سیاسی کمک کند. این راهکار می‌تواند در بردارنده بازنگری در قوانین انتخاباتی، بهبود نمایندگی صدهای مختلف در دولت، و تقویت سازوکارهای نظارت عمومی بر نهادهای سیاسی باشد. سرانجام، می‌توان به همکاری با سازمان‌های دولتی، مؤسسه‌های آموزشی، و سازمان‌های جامعه مدنی برای ترویج اهمیت اخلاق و رهبری در آموزش علوم سیاسی اشاره کرد. مشارکت‌ها می‌توانند به تقویت دامنه و تأثیر سیاست کمک کنند و در طول زمان، سبب جذب و پایداری گسترده‌تر شوند.*

یادداشت‌ها

۱. برای مطالعه بیشتر درباره روش داده‌بنیاد (گراندد تنوری) ر.ک: قاسمی، حمید و جمعی از نویسندگان (۱۳۹۹). مرجع پژوهش. تهران: انتشارات اندیشه آرا، ۲۵۳-۲۷۵.
۲. گراندد تنوری یک روش تحقیق کیفی است که برای توسعه نظریه‌ها استفاده می‌شود و یکی از محبوب‌ترین روش‌شناسی کیفی در تحقیقات علوم اجتماعی است.

منابع

- احسانیان عربی، مجید (۱۳۹۲). عوامل موثر بر اعتماد سیاسی در جمهوری اسلامی ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، رشته علوم سیاسی. اعتمادی فرد، سیدمهدی (۱۳۹۲). بررسی جامعه‌شناسانه اعتماد سیاسی - اجتماعی دانشجویان در ایران (با تکیه بر تحلیل ثانویه چند پیمایش ملی). فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۶ (۳)، ۵۴-۲۷. اکبرپور آلمه‌جوقی، علی؛ اکبرپور آلمه‌جوقی، طالب؛ حسینی گوکی، زهراالسادات (۱۴۰۳). تحلیل پدیدارشناسانه نگرش دانشجویان نسبت به نقش دانشگاه به‌عنوان منبع سرمایه اجتماعی در تعاملات اجتماعی. دوفصلنامه پاسداری فرهنگی، ۱۴ (۳۰)، ۱۸-۱.
- خواججه‌سروی، غلامرضا؛ فرهادی، عباس (۱۳۹۰). روند تحولی اعتماد سیاسی در جمهوری اسلامی ایران (دو دهه‌ی اول). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، رشته علوم سیاسی. خواججه‌سروی، غلامرضا؛ فرهادی، عباس. (۱۳۹۷). مؤلفه‌های اعتماد سیاسی در جمهوری اسلامی ایران. جامعه‌شناسی سیاسی ایران، ۱ (۱)، ۸۰-۵۳.
- دانش‌فرد، کرم‌اله؛ ادیب‌زاده، مریم (۱۳۹۵). اعتماد سیاسی: دیدگاه تطبیقی بین کشورهای اتحادیه اروپا و جمهوری اسلامی ایران. راهبرد، ۲۵ (۷۹)، ۱۳۶-۱۱۷.
- ذوالفقاری، اکبر؛ جعفری علی‌آبادی، عاطفه (۱۳۹۷). تبیین اعتماد سیاسی ایرانیان به‌مثابه سرمایه سیاسی؛ فراتحلیل پژوهش‌های موجود. ماهنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران، ۱ (۳)، ۶۱-۳۱.
- زونیس، ماروین (۱۳۸۷). روان‌شناسی نخبگان سیاسی ایران. ترجمه پرویز صالحی و سلیمان امین زاده و زهرا لبادی. تهران: انتشارات چاپخش.
- سردارنیا، خلیل‌الله؛ رستم یگانه، حفیظ‌اله؛ قریشی، جمیل (۱۴۰۱). شکاف سیاسی فکری و بحران اعتماد سیاسی و نهادی در ایران از دهه ۱۳۷۰ تا ۱۴۰۰. جامعه‌شناسی سیاسی انقلاب اسلامی، ۳ (۱)، ۱۰۹-۸۵.
- سردارنیا، خلیل‌الله؛ یوسفی، بهمن (۱۳۹۵). سنجش رابطه اعتماد و عضویت در انجمن‌های داوطلبانه با فرهنگ سیاسی دانشجویان. دوفصلنامه دانش سیاسی، ۱ (۵)، ۲۶-۵.
- سیدامامی، کاووس؛ منتظری‌مقدم، رضا (۱۳۹۱). نقش فرهنگ اعتماد و عملکرد نهادهای سیاسی در ایجاد اعتماد سیاسی: بررسی پیمایشی دانشجویان دانشگاه‌های تهران. پژوهشنامه علوم سیاسی، ۷ (۴)، ۲۱۶-۱۸۹.
- قاسمی، حمید و جمعی از نویسندگان (۱۳۹۹). مرجع پژوهش. تهران: انتشارات اندیشه آرا.
- منتظری، محمد؛ قاسمی، حاکم؛ کشاورز تک، عین‌الله؛ صلح‌جو، محمدرضا (۱۳۹۸). تحلیل عوامل مؤثر بر آینده اعتماد عمومی به دولت جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۲۴: ارائه یک الگو. آینده‌پژوهی ایران، ۴ (۱)، ۲۷-۱.
- ندیمی، حمیرا (۱۳۹۰). تحرک شغلی مسئولان سیاسی ایران (ارائه یک مقیاس). مسائل اجتماعی ایران، ۲ (۲)، ۲۱۵-۱۸۵.

- Barnes, C., & Gill, D. (2000). *State Services Commission; New Zealand: Declining Government Performance*. Why Citizens don't Trust Government.
- Benoot, C., Hannes, K. & Bilsen, J. (2016). The use of Purposeful Sampling in a Qualitative Evidence Synthesis: A Worked Example on Sexual Adjustment to a Cancer Trajectory. *BMC Med Res Methodol*, 16 (21), 1-17.
- Boulianne, S. (2018a). Building Faith in Democracy: Deliberative Events, Political Trust and Efficacy. *Political Studies*, 67 (1), 1-29.
- Boulianne, S. (2018b). Mini-Publics and Public Opinion: Two Survey-Based Experiments. *Political Studies*, 66 (1), 119-136.
- Christensen, T., & Læg Reid, P. (2005). Trust in Government: The Relative Importance of Service Satisfaction, Political Factors, and Demography. *Public Performance & Management Review*, 28 (4), 487-511.
- Claes, E., & Hooghe, M. (2017). The Effect of Political Science Education on Political Trust and Interest: Results from a 5-year Panel Study. *Journal of Political Science Education*, 13 (1), 33-45.
- Dalton, R.J. (2004). *Democratic Challenges, Democratic Choices: The Erosion of Political Support in Advanced Industrial Democracies*. Oxford: Oxford University Press.
- Easton, D. (1975). A Re-assessment of the Concept of Political Support. *British Journal of Political Science*, 5 (5), 435-457.
- Eek, D., & Rothstein, B. (2005). *Exploring a Causal Relationship Between Vertical and Horizontal Trust, the Quality of Government Institute*. Working Paper Series, Goteborg University. Available at: www.qog.pol.gu.se (accessed May 20, 2023).
- Esaïasson, P., & Persson, M. (2014). Does Studying Political Science Affect Civic Attitudes: A Panel Comparison of Students of Politics, Law, and Mass Communication. *Journal of Political Science Education*, 10 (4), 375-385.
- Fisher, J., van Heerde, j., & Tucker, a. (2010). Does One Trust Judgement Fit All? Linking Theory and Empirics. *The British Journal of Politics and International Relations*, 12 (2), 161-88.
- Galle, J., Abts, K., Swyngedouw, M., & Meuleman, B. (2020). Attitudes of Turkish and Moroccan Belgians toward redistribution and government responsibility: The role of perceived discrimination, generation, and religious involvement. *International Migration Review*, 54 (2), 423-446.
- Gallup. (2015) *Trust in Government*. Available at: <http://www.gallup.com/poll/5392/trust-government.aspx> (accessed 7 October

2015).

Grimmelikhuijsen, S., & Knies, E. (2017). Validating a Scale for Citizen Trust in Government Organizations. *International Review of Administrative Sciences*, 83 (3), 583-601.

Holbrook, RA. (2004). *Trust in Government*. In: Geer JG (ed.) *Public Opinion and Polling around the World: A Historical Encyclopedia*. Santa Barbara, CA: ABC-CLIO.

Khan M. S. H., & Markauskaite L. (2017). Approaches to ICT-enhanced Teaching in Technical and Vocational education: A phenomenographic perspective. *Higher Education*, 73 (7), 691-707.

Khan, M. S. H., Abdou, B. O., Kettunen, J., & Gregory, S. (2019). A Phenomenographic Research Study of Students' Conceptions of Mobile Learning: An Example From Higher Education. *Sage Open*, 9 (3), 1-17.

Lenard, PT. (2008). Trust Your Compatriots, But Count Your Change: The Roles of Trust, Mistrust and Distrust in Democracy. *Political Studies*, 56 (2), 312-332.

Mansoor, M. (2021). Citizens' Trust in Government as a Function of Good Governance and Government Agency's Provision of Quality Information on Social Media During COVID-19. *Gov Inf Q*, 38 (4), 101-157.

Marton, F. (1986). Phenomenography: A Research Approach to Investigating Different Understandings of Reality. *Journal of Thought*, 213 (3), 28-49.

Marton, F. (1994). *Phenomenography*. In Husen T., Postlethwaite T. (Eds.), *The international encyclopedia of education* (pp. 4424-4429). Oxford, UK: Pergamon.

Murumba, RN., & Pashayan, AR. (2024). Political Trust in the Age of Coronavirus: Experiences in Mukuru, Nairobi, Kenya. *Front. Polit. Sci*, 6 (13), 12-29.

Norris, P. (2011). *Democratic Deficit: Critical Citizens Revisited*. Cambridge: Cambridge University Press.

Parkins, JR., & McFarlane, BL. (2015). Trust and Skepticism in Dynamic Tension: Concepts and Empirical Refinements from Research on the Mountain Pine Beetle Outbreak in Alberta, Canada. *Human Ecology Review*, 21 (1), 133-153.

Spada, P., & Ryan, M. (2017). The Failure to Examine Failures in Democratic Innovation. *PS: Political Science & Politics*, 50 (2), 772-778.

Strauss, A. L., & Corbin, J., (1990). *Basics of Qualitative Research*. Thousand Oaks CA: Sage Publications.

- Torcal, M., & Christmann, P. (2021). Responsiveness, Performance and Corruption: Reasons for the Decline of Political Trust. *Frontiers in Political Science*, 3 (10), 33-49.
- Tyler, T. (2011). *Why People Cooperate: The Role of Social Motivation*. Princeton: Princeton University Press.
- Valgarðsson, V., Clarke, N., Jennings, W., & Stoker, G. (2021). The Good Politician and Political Trust: An Authenticity Gap in British Politics. *Political Studies*, 69 (4), 858-880.
- Van der Meer, T. (2010). In What We Trust? A Multi-Level Study Into Trust in Parliament as an Evaluation of State Characteristics. *International Review of Administrative Sciences*, 76 (3), 517-536.
- Van der Meer, T. (2017). *Political Trust and the Crisis of Democracy*. Oxford: Oxford Research Encyclopedias.
- Van Ham, C., Thomassen, J., Kees, A., & Rudy, A. (2017). *Myth and Reality of the Legitimacy Crisis: Explaining Trends and Cross-National Differences in Established Democracies*. Oxford: Oxford University Press.
- Warren, M. (2018). *Trust and Democracy in Eric M. Uslaner (ed.)*, The Oxford Handbook of Social and Political Trust. Oxford: Oxford Handbooks Online.
- Warren, ME. (2009). *Two Trust-Based Uses of Minipublics in Democracy*. Paper Presented at the American Political Science Association Annual Meeting, Toronto, ON, Canada.
- Winsvold, M., Haugsgjerd, A., Saglie, J., & Segard, B. (2024). What Makes People Trust or Distrust Politicians? Insights from Open-ended Survey Questions. *West European Politics*, 47 (4), 759-783.
- Yao, Y., Li, X., Smyth, R., & Zhang, L. (2022). Air Pollution and Political Trust in Local Government: Evidence from China. *Journal of Environmental Economics and Management*, 115 (2), 102-124.